

Dokument nr. 8:42

(2003-2004)

Privat forslag fra stortingsrepresentantene Morten Lund og Eli Sollied Øveraas

Forslag fra stortingsrepresentantene Morten Lund og Eli Sollied Øveraas om å redusere tingly- singsgebyret og legge til rette for mer effektiv konkurranse mellom bankene

Til Stortinget

BAKGRUNN

Konkurranse i finansnæringen er et viktig forbrukerspørsmål. Manglende konkurranse medfører lavere rente på innskudd og høyere rente på utlån, noe som øker husholdningenes finansieringskostnader.

Antall banker i Norge 1990-2003

	1990	1992	1994	1996	1998	2003
Forretningsbanker	23	21	15	14	13	15
Sparebanker	142	134	132	133	133	129
Sum	165	155	147	147	146	144

Kilde: Statens Bankinvesteringsfond

TINGLYSINGSGEBYRET PÅ PANTOBLIGASJONER

Konkurranse mellom banker generelt og långivere spesielt, kan fremmes ved å redusere terskelen for bytte av långiver. Det viktigste tiltaket i så måte vil være å redusere tingly singsgebyret. Dette påløper når en låntaker overfører boliglån til en annen långiver, og da må tinglyse en ny pantobligasjon. Tingly singsgebyret for pantobligasjoner er knyttet til rettsgebyret (R), og er i dag satt til 2,5 R, eller 1 850 kroner. Gebyret gjør det mer kostbart å bytte långiver, og et høyt gebyr virker konkurransehemmende. Motsatt vil redusert tingly singsgebyr gjøre det lettere å bytte långiver, og dermed stimulere til sterkere konkurranse om lånekundene.

Utviklingen i norsk finansnæring de siste 15 årene har gått i retning av færre og store enheter. Dette har medført en konsentrasjon innen finansnæringen, som attpåtil er sterkere enn i land det er naturlig å sammenligne seg med. Dette gjelder i særlig grad om man betrakter tallet på ekspedisjonssteder. En slik utvikling kan føre til stordriftsfordeler og mer effektiv drift, men samtidig øker sjansene for at konkurransen blir begrenset, og at både næringslivs- og husholdningskunder dermed møter dårligere finansieringsbetingelser. For at vanlige lånekunder skal kunne dra fordel av konkurransen er det viktig at det er enkelt å sammenligne både renter og andre lånevilkår.

Konkurransetilsynet har i brev av 7. februar 2003 til Arbeids- og administrasjonsdepartementet påpekt at de fleste låntakere tegner boliglån med flytende rente, og at en låntaker sannsynligvis flytter lånet sitt dersom de reduserte renteutgiftene det første året er større enn kostnadene ved å flytte. Tingly singsgebyret utgjør brorparten av disse kostnadene, og gjør at rentegevinsten i mange tilfeller må være betydelig for at bytte av långiver skal være lønnsomt. Tingly singsgebyret er likt for store og små lån, og virker mest konkurransehemmende i forhold til små lånebe- løp.

Konkurransetilsynet har beregnet at det trengs en rentedifferanse på minst 0,35 prosentpoeng for at en kunde med lån på 500 000 kroner skal finne det lønn-

somt å flytte lånet med dagens størrelse på dette gebyret.

Tinglysingsgebyret er i realiteten en fiskal avgift fordi størrelsen ikke står i forhold til de faktiske kostnadene som påløper i samband med tinglysning av nye pantobligasjoner. Tall innhentet fra Justisdepartementet viser at inntektene av tinglysingsgebyr på pantobligasjoner er øket fra 366 mill. kroner i 2001 til 532 mill. kroner i 2004 (anslag). Kostnadene ved tinglysingen ble oppgitt å være 90 mill. kroner i 2001 - jf. St.meld. nr. 13 (2001-2002) - en kostnad som antas å bli noe redusert gjennom den planlagte omorganisering av dette arbeidet.

Forbrukerrådet har i flere medier gått ut med krav om at tinglysingsgebyret må fjernes helt, eller reduseres til å dekke de faktiske kostnadene ved arbeidet. Forslagsstillerne støtter dette syn.

VENTETID PÅ RENTENEDGANG PÅ LØPENDE LÅN

En undersøkelse foretatt av Adresseavisen og omtalt i Aftenposten 25. februar 2004, viser at det brukes lang og varierende tid fra Norges Bank setter ned sin styringsrente og til nedsettelsen blir effektiv for løpende lån. Det er registrert ventetider fra 18 til 45 dager i de banker som er undersøkt. Forsinkelsen varierer mye også for samme bank fra tilfelle til tilfelle. Ulikhetene medfører betydelige renteforskjeller i tider med hyppige endringer fra Norges Bank. Dette er forhold som gjør det vanskelig for en vanlig bankkunde å sammenligne lånevilkår mellom ulike banker. På den annen side er det innarbeidet praksis i alle banker at nye lån får den reduserte rentesats uten noen forsinkelse. Forbrukerrådet har uttalt at kunder som ikke bytter långiver, må få like rask rentenedsettelse som nye låntakere.

Finansavtaleloven krever seks ukers varslingsfrist når lånerenta går opp og to uker når innskuddsrenta går ned. Det finnes ingen frist når lånerenta set-

tes ned eller innskuddsrenta settes opp. Forslagsstillerne mener det vil skape en mer oversiktlig konkurranse om det innføres en maksimumsfrist for bankene til å effektivere en nedsettelse av lånerenta, og at denne kan være 3 uker regnet fra Norges Banks vedtak.

ETABLERINGSGEBYR FOR NYTT LÅN

I en undersøkelse blant de større bankene publisert i Dine Penger, varierte etableringsgebyret for nye lån fra 0 til 1 600 kroner. Også dette gebyret er det samme for mindre og store lån, og gjør det vanskeligere for kunder med små lån å utnytte konkurransen mellom bankene. Forslagsstillerne mener at etableringsgebyret på samme vis som tinglysingsgebyret, må kunne begrenses til et nivå som gjenspeiler bankens selvkost. Forslagsstillerne vil vise til at det i 1997 ble forbudt å ilegge flyttegebyr ved bytte av strømleverandør for å få dette markedet til å fungere bedre.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Stortinget ber Regjeringen fremme forslag som gjør det enklere for husholdningskunder å bytte långiver ved at

- tinglysingsgebyret for pantobligasjoner fastsettes til selvkost
- det innføres en maksimal frist på 21 dager for nedsettelse av lånerente etter vedtak i Norges Bank
- det innføres en maksimalgrense for etableringsgebyr for nye lån som tilsvarer bankens selvkost.

5. mars 2004